

A részlet egésze

Horváth László képeiről

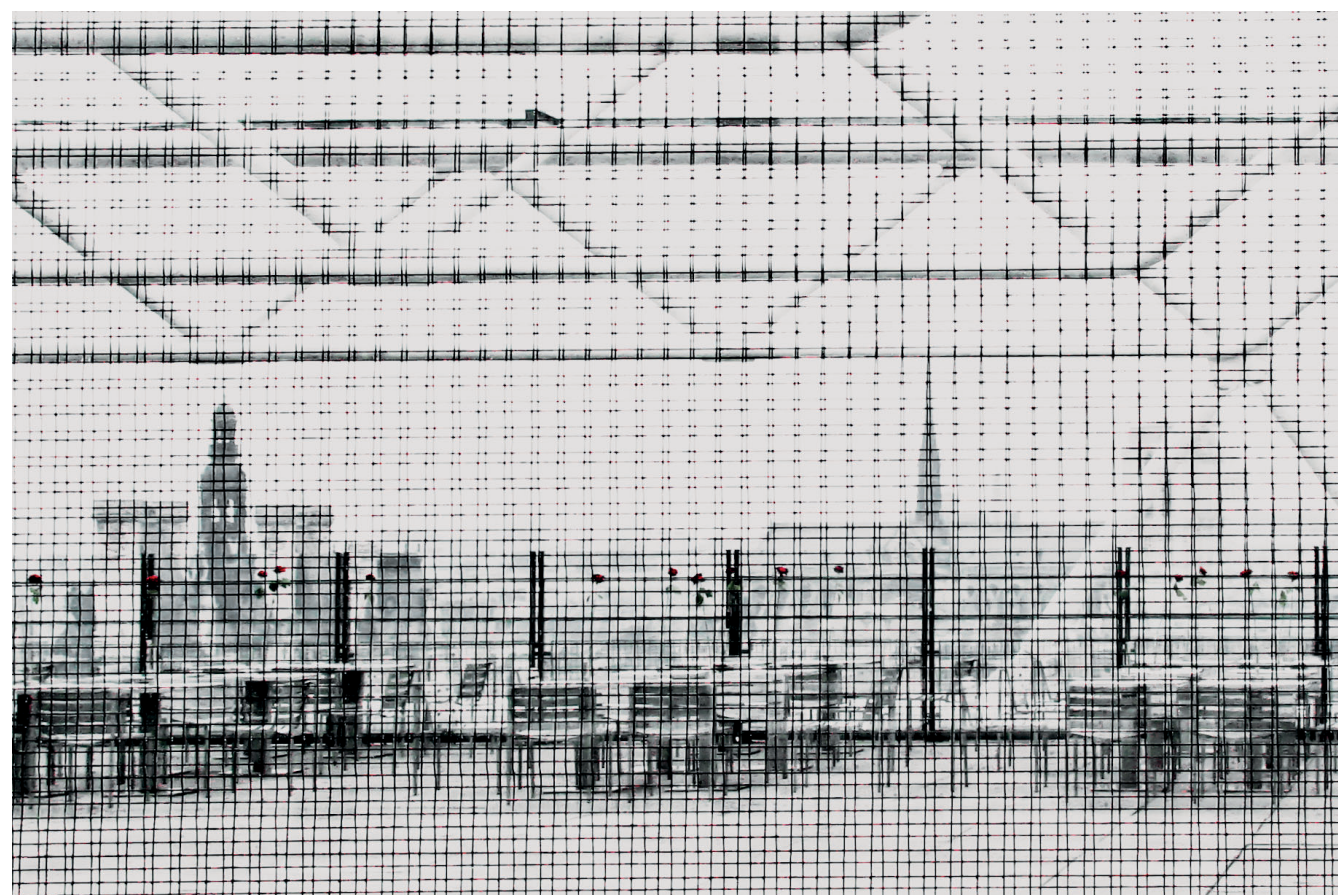
KINCSES KÁROLY

Ha egy magunkfajta Párizsba vetődik, biztosan megnézi a város ikonikus helyeit, épületeit. Szemrevételezi távolról, körbejárja, bemegy, elcsodálkozik az elcsodálkozni valókon. Hazamegy, kipipálja, ezt is láttam. Aztán, ha másodszor, harmadszor, huszonharmadszor megy, akkor már rábukkan egyéb látnivalókra is, a kezdeti, mindent befogadni akaró nagylátószögű pillantását egyre erősebb telékre cseréli. S ha van szeme hozzá, akkor elkezd nézni azokat a részleteket is, melyek bár látszólag ugyanannak az épületnek, helynek az elemeit alkotják, amelynek tartozékai, de kiragadva, elkülönítve a látvány egészétől, már gyakran másról is szólnak. Nem egy konkrét hely egészének részletéről, hanem a részlet egészéről. S ez a képessége, hogy látja, észreveszi, lefényképezi, megmutatja úgy a részletet, hogy abban nem érezzük az egész hiányát, sőt, nos, ez Horváth László egyik erénye. Csodálkoznék persze, ha nem így lenne, mert aki húsz éven keresztül dolgozik a Francia Televíziónál mint vágó,

abban kialakulhat ez a képesség. Mi több, fura lenne, ha nem. Legjobb képei ezért olyan fontos és lényegi dolgokról szólnak, mint egy ferdén beeső fénysugár által megosztott térszerkezet, egy ablaknyílásban ferdén keretezett égdarab, egy rácsszerkezet árnyéka, tükröződések és színes fényfoltok vetületei... Horváth Lászlónak ebből (is) áll Párizs és Franciaország. Igaz, őt már a lényeglátásban nem térítik el holmi Eiffel-tornyok, Louvre-ok, Notre Dame-ok és hasonlók. Megelégszik a Pompidou Központ fémszerkezeteinek konstruktivista látványával, a ronchamp-i kápolna színes ablakainak, nyílásainak részleteivel, a Le Corbusier által tervezett La Tourette-i dominikánus kolostor különleges te-reivel, illetve most tavaszi, Fuga-béli kiállításán még különféle múzeumi enteriőrökkel.

A Budapesten, 1943-ban született Horváth huszonnégy éves kora óta Franciaországban él, francia állampolgár. Vágóként, dokumentumfilm-rendezőként és fotográfusként aposztrofálja

Centre Pompidou, Paris, 2014

önmagát, holott csak felnőtt fejjel, majd' hatvanhat éves korában vett először fényképezőgépet a kezébe. Azóta viszont életének legfontosabb részét a fotográfia jelenti. Nem kapkodta el a megmutatkozást sem, öt évig várt arra, hogy meglegyen az első csoportos kiállítása Franciaországban a Le Tertre kastélyban, Belleme város mellett. Innentől már felgyorsultak az események. 2014 novemberében Párizsban nyílt közös kiállítása tizenöt fotóval a «222» galériában és ezzel majdnem egy időben Budapesten a Fugában egy önálló tárlat, hetven fotóval. Idén meg egy másik. Aki életéről még egy keveset tudni akar, annak kedvéért leírom, hogy 1987-től rendezőként dolgozott a Francia Állami Televízióknak, főleg dokumentumfilmeket készített, elsősorban a bretagne-i tévének, a tengerhez kötődő mesterségekről. Saját produkciójában színházi és táncelőadásokat vett filmre, rövidfilmeket, portréfilmeket készített művészekről, Jacques Copeau-ról, a francia színház egyik legendás alakjáról, Odile Duboc koreográfusról, Danaye Kanlanfed' afrikai bábművésze-ről, a Thibault család Nobel-díjas regényírójáról, Roger Martin du Gard-ról és Molnár Vera képzőművésze-ről. Ez utóbbi jelentős hatást gyakorolt Horváth művészi fejlődésére, amelynek persze nem ártott túlságosan Horváth hosszú évek óta tartó ismeretsége a párizsi galeristával, Agathe Gaillard-ral sem, aki az egyik legjelentősebb korai André Kertész-kiállítást is jegyezte.

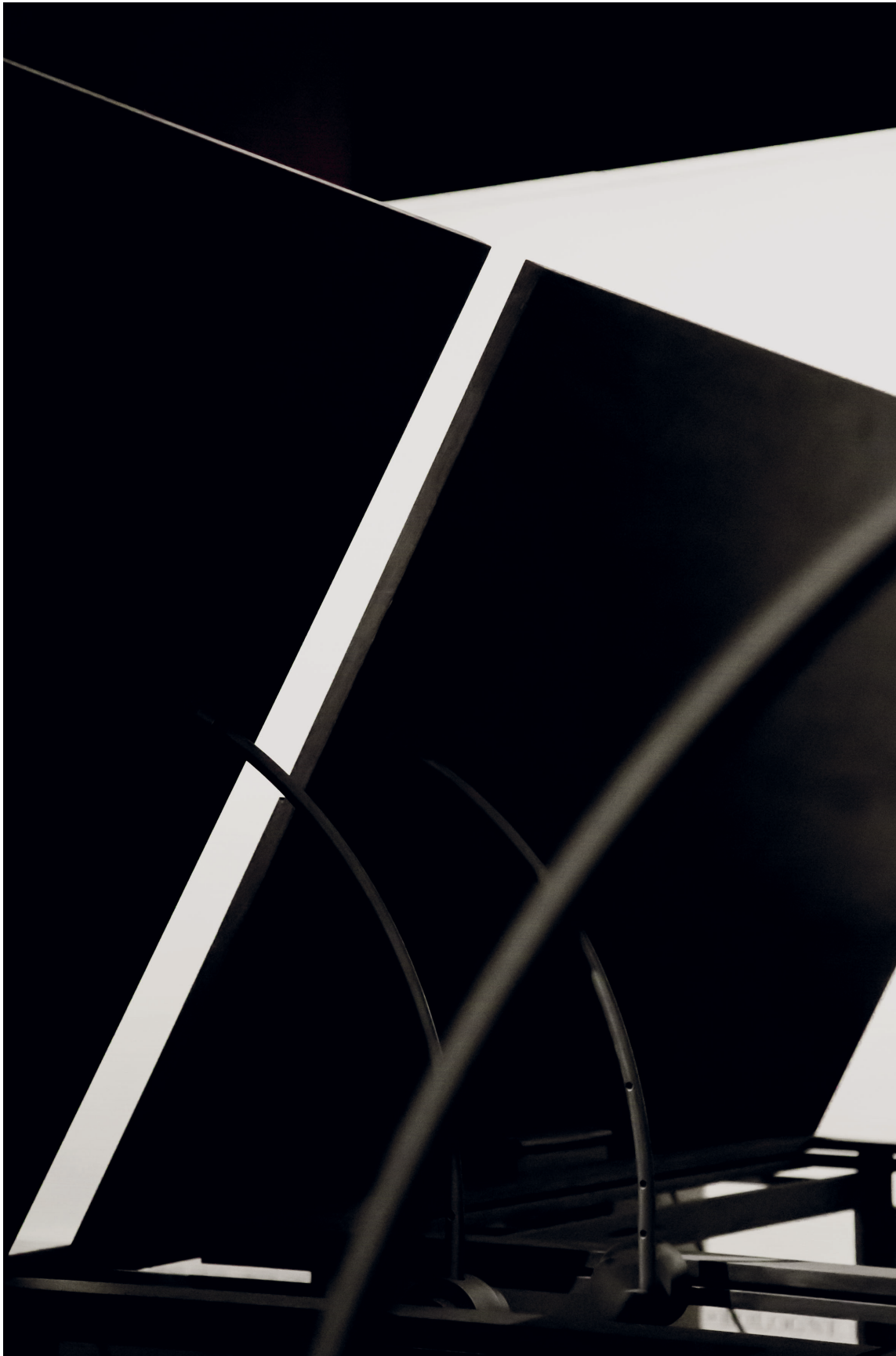
Visszatérve Horváth fényképeire, felmerül a kérdés: hívhatjuk-e ezeket az alkotásokat mondjuk minimal artnak? Ha mindenáron nevet akarunk adni stílusának, akkor miért is ne? Képei megfelelnek a minimalizmus egyik feltételének, hogy egyetlen felesleges elem sincs rajtuk, egy másikkal is, miszerint a műalkotás szerkezete lényegében alapelemekre egyszerűsödik. Konstruktívak ezek a képek? Akár... Szép szerkezetek, struktúrák kínálják fel magukat a fotóin, néha erőt sugároznak, néha szépséget, néha meg csak vonalak fura játékát adják, de mindegyikben közös a szerkesztés tisztasága, a rendezettség, a képpé transzformálás igényessége. Kereshetnék még művészeti analógiákat Horváth fényképeire, de engem nem túlságosan izgat ez a kérdés. Más foglalkoztat. Érdekel-e ennél sokkal több a fényképezett világból? – kérdezem magamtól, s a válaszon azóta is töröm a fejem. Nincs okom hebehurgya választ adni erre a fontos kérdésre. Beke László, az említett kiállítás megnyitásakor azt mondta Horváthról: „Képein a leghíresebb párizsi múzeumok terei jelennek meg újszerű, különös látószögből. Nem hagyományos építészeti fotók és nem kizárólag a múzeumlátogatási szokásokat dokumentáló alkotások, hanem a kettő termékeny ötvözete, ahol az architektúra szinte absztrakt műtárggyá lényegül. A különös fényhatások, a rejtett részletek megmutatása, felnagyítása olyan varázslatos múzeumi világba kalauzol, amely a művészeti intézményekről folyó kritikai diskurzus mellett az alkotás erejéről szól.” Beke ezt látta a képekben. Szíve joga.

Ha korábban azt írtam, hogy Horváth Lászlónak különös képessége van a vágáshoz, a részleteknek az egészből kiemeléséhez, akkor most überelem, mert még építész-szeme is van, hiába, hogy nem végzett semmi ilyen irányú képzést. Pontos fővonalakkal, finom kis segédvonalakkal állítja össze képeit, ha ugyan jól emlékszem a negyvennyolc éve tanult szakrajz tantárgyunk terminus technicusaira. Gondosan ügyel az elemek egyensúlyára, a színek harmóniájára, melyekkel nem bánik pocskeló módon, ismeri és tiszteli a perspektíva szabályait, figyel

Le Louvre Paris, 2016

az egyenesek, ferde vonalak és görbületek egymáshoz illeszkedésére. Kell is, ez a dolga az ilyen fényképek alkotójának. „Bármilyen helyszínen dolgozom, a mechanizmus mindig ugyanaz: a munka közben működő koncentrált állapotban hosszabb-rövidebb idő múlva valami mindig váratlanul »beugrik«. Ha később elemzem a képet, kiderül, hogy létrejött egy önálló, kizárólagos struktúra vonalakkól, görbékből, színekből, fénykontrasztokból, és minden a helyén van, minden milliméterre szükség van. De mindez csak utólag válik világossá...” – írta a kiállításhoz készült ismertetőjében. Ezek ismeretében meg merem állapítani, hogy az általa választott alkotási módszer, mechanizmus nem egy vagy több fényképezési stílus, hiába minimal art, hiába konstruktivizmus; hanem a világ különféle dolgainak egyfajta rendben látása, ami oly ritka ebben a mostani pocsek, mindenben unortodox módon viselkedő világban. És ha mondhatom, ezt kedvelem ebben az emberben és a fényképeiben a leginkább.

Le Louvre Paris, 2016

Le couvent de la Tourette, 2015

Le Louvre Paris, 2016

Le Louvre Paris, 2016